Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SWOBODA

Рік XVII. Ню Иорк, Четвер, 30-го Грудня 1909. Число 51. Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, December 30, 1909. No. 51.

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Православного ігум. Арсенія

проти менаджера „Свободи“ Кон Кирчова і її редактора Ант. Цурновського.

Оголошуючи в попередному числі про конець карного процесу поміж православним ігуменом, о. Арсенієм а членами редакції ,,Свободи“, К. Кірчовим і А. Цурковським, ми зазначили, що починаючи з того числа, станемо оголошувати урядовий протокол судової розправи. Виповнюючи повисшу обіцянку починаємо. Годить ся нам зазначити, що робимо отсе не з тої причини, аби когось величати, або може комусь доскулити, але лишень тому, що сей процес — як гадаємо — має трохи ширший підклад. Процес сей, се перша боротьба нашого народу з офіціяльними російськими кругами, їх нахабностю, їх заборчою політикою, яка неустає і на тій вільній земли. І перед лицем бестороннїх, чужих людий, бо перед лицем американського суду зміряли ся з одного боку відвічне пригнетенє, визиск і неволя закованого в духові і фізичні пута нашого люду — з цілим апаратом, яким лиш може розпоряджати деспотична Росія. Зміряли ся — і вийшла побіда по нашім боцї, побіда сьвітла, цілковита.

Але заки приступимо до оголошуваня дослівного перекладу протоколів з цілого процесу — для ліпшого зрозуміня справи вважаємо за відповідне подати де-кілька вступних уваг і дат.

І так:

Дня 25-го червня 1908-го року, в 26-ім числі ,,Свободи“ появила ся статя під загсловком ,,Благочинний“. Писав її Грицько Чалий, кореспондент ,,Свободи“. Редакція мала усі дані вірити свойому кореспондентови, бо сей протягом майже року надсилав до ,,Свободи“ самі правдиві вісти, та кромі сего прибувши в Америку, представив ся в редакції з поручаючими листами від редакції найбільшого українського дневника в Києві, ,,Ради“.

По появленю ся згаданої висше дописи, дня 29-го червня явило ся в редакції ,,Свободи“ двох панів, з яких один нредставив ся як Edward D. Delaney, лоєр з Carbondale, Pa. та правний заступник о. Арсенія, та жадав сейчасового відклику інкримінованої статї. На се заявив д. К. Кирчів, що він вправді не має найменчої підстави сумнївати ся в правдивість доненя кореспондента, однак в імя правди і слушности зробить усе можливе; по тій причинї мусить поперед сам особисто побачити ся з тою дївчиною, про яку була бесїда в згаданій дописи і тоді доперва зможе дати рішучу відповідь.

Д. Конст. Кирчів сейчас віднїс ся в реджісерованім листї до д. Грицька Чалого, щоб сей ждав його в Олифантї та щоб привів зі собою і сю дївчину, Марію Криницьку.

Дня 2-го липня 1908 р. д. К. Кирчів поїхав до Олифанту, Па. і стрінув ся з д. Грицьком Чалим і Марією Криницькою в домі д. Петра Свали. Дївчина, якій прочитано цілу статю ,,Свободи“ заявила, що в ній кожде слово є сьвятою правдою, яку вона сейчас готова ствердити присягою. Супроти сего удав ся з нею д. К. Кирчів до офісу публичного нотаря, д. H. Needle в Олифантї, взявши зі собою як сьвідків дд. Методія Кісїльовського, Михайла Білянського і Евгена Василенка. Нотар, який говорить наишою мовою, дізнавши ся про що іде річ, заявив, що не скорше зладить жаданий документ, аж сам особисто набере переконаня про правдивість і чистоту справи. В тій цїли піддав дївчину майже двогодинному слїдству, так званому ,,cross examination“ в тягу якого показало ся, що й дївчина сама заявила, що ,,Свобода“ написала не лиш вірну, сьвяту правду, але навіть багато обтяжаючих о. Арсенія фактів промовчала. В виду того д. H. Needle спорядив документ, який Марія Криніцка заприсягла в присутности д. Конст. Кирчова, Михайла Білянського, Методія Кісїльовського і Евг. Василенка.

На підставі сего заприсяженего зізнаня, сейчас по повороті д. К. Кірчова з Олифанту, віднїс ся редактор ,,Свободи“ д. Ант. Цурковський листовно до о. Арсенія заявляючи, що редакція готова відкликати статю з 25-го червня, але тільки на підставі заприсяженего зізнаня дївчини, Марії Криніцкої. Річ природна, що такий відклик мусїв-би був вийти в ще більшу некорисгь о. Арсенія, отже-ж — кінчив ся лист — хиба найпораднїйше, та в власнім інтересї о. Арсенія було-б зовсїм ,,не відкликувати“.

На повисший лист не наспіла нїяка відповідь.

Доперва в два тижнї по сїм явив ся в редакції сей самий правний заступник з Carbondale, Pa. Delaney та зажадав опять відклику. На се предложено йому заприсяжене зізнанє Марії Криніцкої, та д. К. Кирчів відповів в сей сам спосіб, як се було писано свого часу в листї до о. Арсенія. На се лоєр не відповів нїчого.

Справа лишила ся в завішеню.

Доперва течером, дня 8-го жовтня, явив ся сей сам лоєр опять в льокали редакції ,,Свободи“ з двома детективами та судовим наказом арештованя дд. Конст. Кирчова як менаджера і Ант. Цурковського, як редактора ,,Свободи“, по причинї поповненя ними злочину публичного очерненя о. Арсенія в часописи. Арештовані за старанєм лоєрів Shenkman & Brown по зложеню кавції в висотї 1.500 долярів зістали на другий день по полудни випущені на волю аж до маючого розписати ся карного процесу.

Кримінальний, судовий процес проти обох обжалованих почав ся дня 5-го сїчня 1909 р. Перший день, то є 5-го сїчня минув на вибираню судіїв присяглих. Обжалованих на рішенє судії полишено на воли. Властивий процес, то є переслухуванє сьвідків з обох сторін, почав ся 6-го сїчня, в саме Навечеріє Рождества Христового. На донос, що обжаловані задумують втїкати, судія зарядив їх арештованє, звільнив їх однак другого дня, то є 7-го сїчня на представленє оборонця, д. Леонарда Снїткіна, що припущенє, немовби обжаловані мали замір утїкати, є зовсїм безосновне, та що його треба приписати лишень виключно якійсь злобі. Мимо того К. Кирчів і Ант. Цурковський пересиділи цілий Сьв. Вечір і перший день Рождества в вязници. Переслухуванє сьвідків тревало 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 і 15-го сїчня.

Дня 15-го сїчня так поступованє доказове як і оборони було закінчене. Була 5-та година з вечора. На дотичний запит судії заявив оборонець, що його бесїда займе около годину часу, та поставив внесенє, аби того дня справу остаточно покінчити. Рівнож і прокуратор згодив ся на се, додаючи, що і його бесїда потребує найдовше годину. На се однак судія заявив, що він сам не є достаточно підготовлений, аби віддати справу під осуд лаві судіїв присяглих і тому відкладає її до 19-го сїчня.

В назначенім речинци, то є 19-го сїчня, не явив ся один з судіїв присяглих, так що покінченє справи того дня явило ся неможливим. Її відложено до 21-го сїчня.

Те саме повторило ся і 21-го та 27-го сїчня. Тоді судія дав обом сторонам, то є обжаловуючій і оборонї припорученє, розслїдити причину неявленя ся судії присяглого та остаточно відложив справу на 3-го лютого.

На дни 3-го лютого вислана делеґація здала в судї справозданє, що згаданий судія присяглий є тяжко хорий, що перед пару днями перебув він операцію і тому нема надії, щоб він в короткім часї міг явити ся в суді. На підставі того суд розвязав лаву судіїв присяглих та заявив, що розправу розпишеть ся на ново.

І так справа процесу непорішена висїла аж до 14-го грудня с. р.

Доперва 14-го грудня прокуратор заявив в суді, що на підставі предложеного на першій розправі матеріялу він не може нїяк довести до засудженя обжалованих і тому відступає від скарги та обжалованих звільняє ся від вини і кари.

Так закінчила ся справа карного процесу цілковитим увільненєм обжалуваних. Як вела ся оборона, та який доказовий матеріял предложено судови, читачі побачать в дальшім тягу, читаючи дословний переклад урядового стеноґрафічного протоколу.

До відома

усім Вп. п. Секретарям відділів Р. Н. Союза як і усїм передплатникам „Свободи“.

Усїх Вп. наших Передплатників просимо уклінно з все́гди при нагоді подаваня зміни своєї адреси подавати попри нову також і свою стару адресу то є сю на котру йому до сих пор йшла часопись і ту, на яку він хоче її змінити. Рівнож і сї члени Р. Н. Союза, які самі, а не через своїх місцевих Секретарів подають зміни своїх адресів, нехай будуть так чемні завсїгди ще і подати число відділу, до якого належать. О се саме просить ся також уклінно усїх Вп. Панів Секретарів. Адміністрація, маючи до дїла з якими 16.000 передплатників не є в силї нїяк доказати тої штуки, аби на память тямила всїх своїх передплатників і їх адреси. Тому нехай нїхто і не дивує ся, що подавши зміну своєї адреси в той спосіб, що напише на картцї число дому і вулицю без поданя своєї старої адреси а нераз і без поданя місцевости та навіть і свого імени — не дістає часописи. Просимо звернути на змінюванє адресів трохи більше уваги, а сейчас і устануть причини на неприсиланє часописи.

G187

Адмінїстрація „Свободи“.

Богдан Хмельницький

український Гетьман.

Битва під Берестечком.

(Дальше.)

Аж в кінці місяця за кілька неділь після берестецької битви, виїхав Хмельницький від хана з під Вишнівця з сотнею козаків. Він полетів на Україну, щоб зібрати нове військо і рушити знов під Берестечко, на поміч тому таборови, що обкопав ся окопами. Він ще не знав, що козаки вийшли з табору, а Ляхи вже йдуть на Україну слідом за ними.

Гетьман прилетів в Паволоч під Києвом. Міщани здивувались, що гетьман приїхав сам, без війська. Вони ще не знали, що Поляки розбили козаків. Два дні пив з горя Хмельницький.

Третого дня прибіг в Паволоч з під Берестечка козацький старшина Хмелецький.

— Чи тут гетьман? — спитав він.

— Тут, — казали йому міщани — а хиба що?

— А те, що я не знаю, як я покажу очи перед гетьманом. Нас Поляки розбили. Гетьман мене вбє. Хоч ви обороніть мене.

Хмелецький з міщанами прийшов до Хмельницького.

— А табор де? — крикнув гетьман, побачивши Хмелецького.

— Вже чорти взяли табор: ми втікли з табора — промовив Хмелецький.

— А хоругви де? — спитав Хмельницький.

— І хоругви пропали — каже Хмелецький.

— А гармати?

— І гармати пропали.

— А моя скриня з червінцями?

— Про скриню не знаю — казав Хмелецький.

Хмельницький скубав на собі волосє, проклинав себе і цілий сьвіт.

В той час приїхав з під Берестечка полковник Джеджалик; приїхав Гладкий, а потім і інші полковники. Вони привели тільки кілька сотень козаків і все розказали, що діялось під Берестечком.

— Більше війська нема? — питав гетьман.

— Нема, пане гетьмане! всі порозбігались! говорили полковники.

Почав ся плач. А тут прийшла вістка, що Радзівіл розбив Небабу під Черниговом і вступив у Київ.

Хмельницький післав до хана просити татарськоговійська; хан нічого й слухати не хотів.

Татари вертались в Крим, руйнували українські села, забирали людий і гнали в полон. Прийшлось відбивати ся від давних своїх приятелів. Полковник дігнав Татар на Синїх Водах і розбив десять тисяч татарського війська, що руйнувало українські села.

— Піду на Запороже і не хочу більше битись з панами! — промовив з досадою Хмельницький і виїхав з Паволочи. Він приїхав до Корсуня і там встрів назаретського митрополита Гавриїла. Його проводив московський урядник, Григорий Богданов і передав Хмельницькому вістку від московського царя, що цар дуже жалує за козаками, але не може їм дати помочи. Хмельницький заплакав; він був сердитий на московського царя за те, що він годував його обіцянками і не хотів дати козакам помочи. „Я до москалів з щирим серцем, а вони сьміють ся з мене. Скарай мене Боже, коли я не піду на Москву і не зруйную її гірше від Польщі!“ — промовив Хмельницький до одного Грека, що їхав до Москви і передав цареви його слова. Московський цар не приймав в підданьство України, бо не хотів починати війни з Польщею через Україну.

Хмельницькому приходило дуже круто. Козаки розійшлись. Нарід вже не йняв йому віри.

В Масловому-Броді на річці Русаві зібралась чорна козацька рада і виноватила Хмельницького в тім, що Поляки розбили козацьке військо під Берестечком. Хмельницький не подав ся: веселий, сьміливий, він сам приїхав на Чорну Раду, поговорив з козаками, і козаки знов стали Хмельницького слухати, знов були готові на смерть по його приказу. На диво всім Хмельницький в той час ще й оженив ся в третий раз.

Його жінка вмерла, і оженив ся з сестрою полковника Золотаренка, Ганною. Не солодко було на Україні й польському війську. Потоцький вступивши в глибоку Україну, навів з собою панів, повертаючи їх в мастности, і розіслав на Подолї ласкаві листи до селян, щоб вони памятали польську ласку і робили панам панщину. Наддністряни й Бужани стріли ласкавих посланців Потоцького і не пустили панів в село. Полковник Богун знов зібрав військо на Подолї а білоцерківський полковник Громика зібрав військо під Білою Церквою. Богун поставив козаків в Хвастові і Трилїсах, щоб вони стріли Потоцького з рушницями. Знов пійшли гайдамацькі загони по Україні. Польське військо йшло на Україну, як у пекло. Скрізь на нього нападали загони, ломали мости на перевозах, відбивали від Поляків людий та коний, ховали хліб. За великі гроші Поляки не могли дістати собі харчу. Третього серпня, після Маковея, Потоцький з Вишневецьким прибули до Поволочі і хотіли йти просто на Київ: їх кликав у Київ Радзівіл, щоб звести до купи обі части польського війська. На велику радість Хмельницькому, на горе Полякам, в Паволочі несподівано наглою смертю вмер Ярема Вишневецький. Він був зовсім здоровий і веселий, пив з гістьми, наїв ся кавуна і напив ся меду, і зараз так заслаб, що через день і Богу душу віддав. Всї Поляки плакали за ним.

З Паволочі Потоцький виступив на Трилїси. Роскішно зеленїли сади кругом хуторів та пасік. На полях стояв незжатий хлїб. Голодні Поляки кинулись грабити і добувати харч. Вечером польське військо підступило під Трилїси. Все місточко було обгороджене товстим дубовим парканом. На паркані сиділи чоловіки та жінки всї з рушницями та колами.

Покоріть ся нам Ляхи! не томіть коний, бо не буде на чім утїкати до Кракова! кричали козаки й селяни.

Поляки почали стріляти в місточко, а далї післали післанців, щоб козаки здавались.

Ідіть собі Ляхи к'чорту! король ваш утїк, то й ви йдіть собі в Польщу, бо се не ваша земля! кричали селяни.

Поляки скипіли від злости. Потоцький післав військо брати Трилїси, ще досьвіта. В Трилїсах було всего на всего шість соток козаків. Всї знали, що польського війська богато а в Трилїсах народа мало; всї знали, що загинуть, але всї, навіть молодиці були готові на смерть битись з ворогами, щоб спасти Україну від Поляків. Всї не спали цілу ніч. В місточку скрізь горіло богатство. Козаки, селяни, навіть молодиці сиділи в рядах парканів цілу ніч. Над всїма старшував Олександренко.

Вдарили Поляки з гармат. Кулї розломали троістий паркан. Жовніри перескочили через рів і ввірвались в місточко. Козаки й селяни побігли в замок і заперлись. Жовніри полізли на окопи. Страшно відбивались Українці. Молодиці били Німців та Поляків рогачами та косами. Одна баба зарізала косою польського офіцера Стравса. Ввесь вал був укритий польськими трупами, але Поляки таки взяли замок, вирізали всїх людий а дїтий розбивали об стїни. Сонце зійшло а Трилїс не було вже й слїду. Все місточко, замок, церкви — все погоріло; погоріли навіть столїтні дуби кругом Трилїс. На пожарищі тлїли українські трупи. Поляки розбіглись кругом по лїсах та очеретах, убивали людий, вбивали кожду молодицю, бо сьміливість українських жінок так здивувала Поляків, що вони думали, ніби то були чоловіки в жіноцькій одежі.

„Ой Господи Боже! який ти милосердний!“ молились Поляки, набравши всякого добра, хлїба, горілки й товару і вбивши два тисячі людий, жінок і навіть дїтий.

Олександренка піймали живого і посадили на залїзний паль. Попасши себе два дні на трилїському пожарищі, Поляки другого дня після первої Пречистої, прийшли до Хвастова. Хвастовцї вже чули, що зробили Поляки в Трилїсах, і всї повтїкали. Потоцький пішов на Васильків. В той самий час з Києвом стало ся то саме, що з Трилїсами. Раздзівіл впустив литвинське військо в Київ. Жовніри почали грабити міщан, нападати на церкви й монастирі, доптати в церквах образи. В той час Поляки зробили смугу на щоцї брацького чудовного образа Богородиці: смуга на памятку зістала ся і до нинїшного часу.

Кияни не витерпіли і зговорились впустити козаків, щоб вигубити ворогів. Полковник Жданович післав з Корсуня Днїпром Мозиру з двома тисячами козаків а Гаркуша повинен був напасти на Київ з другого боку від Либеді. Кияни повинні були запалити город і кинутись на литвинів. На самого Спаса один міщанин на Подолї перший запалив свою хату і сам ускочив у огонь. Поляки глядїли, як він підпалював свою хату. Він бояв ся гіршої смерти і сам вскочив у дим. Пілу ніч горіли доми, а другого дня Кияни вглядїли козаків і Київ запалав з усїх кутків. Підняв ся страшний вихор. Горіли крамниці, шляхоцькі і міщанські хати, школи, церкви й монастирі. Київ був похожий на пекло.

В той час згоріла церква сьвятого Василя, найдавнїйша в Києві, збудована князем Володимиром. Більше ніж два тисячі дворів згоріло зі всїм добром. Самі хазяїни кидали своє добро в огонь, аби тільки воно не дістало ся литвинам. Саме тодї напали козаки на Поляків в Київі. Радзівіл вспів довідати ся, що козаки пливуть Днїпром. Сам Мозира був тому винен: він почав огнем давати знаки Ждановичови, щоб він швидше плив за ним до Київа. Радзівіл углядїв ті знаки і післав військо на байдаках проти Ждановича. Гаркуша напав на Київ від Либеді, нічого сам не міг вдїяти і повернув ся назад. Радзівіл зараз післав в Васильків до Потоцького і просив ввести польське військо до купи.

(Далї буде).

Чим скорше до дїла!

Говорячи про руську кольонїзацію, не відрічи буде згадати, що у нас єсть вже таких кольоній досить — так в Канадї, північній Америці, як і в Бразилії, полудневій Америці. Згадані руські кольонії, так тут, в Канадї, як і в Бразилії не можна назвати раціональними, бо і одні і другі храмають дуже і то або на одну ногу або на другу, або таки відразу на обі. З тих відомостей, які доходять до нас з руських кольоній в Канадї і Бразилії дорогою приватних письм, або дописями в ґазетах, приходить ся до того сумного переконаня (принайменше я виробив собі таке переконанє), що наші кольонїсти недалеко відбігли під взглядом матеріяльним від галицького селяньства, але противно, що моральне положенє, у тих перших американських кольоніях єсть по просту страшне! В Бразилії мусять руські кольонїсти в самих початках свого фермерованя бороти ся з неописаними, а поси мало знамими трудностями і не один фермер згинув перед часом не дочекавши ся їсти плодів тяжкої праці своїх рук. — Кольонїсти бразилійські мусять по найбільшій части виробити собі землю під фарму з дївичих лїсів, а кільки то труду і праці треба наложити чоловікови не маючому відповідних приладів до корчунку та очищеня з множества коріня і корінців одного акру землї, знає хиба той, хто занимав ся колинебудь корчунком лїсів, або принайменче жив посеред тих, що провадили таке ремесло. Єсли руський кольонїст не потребував корчувати лїсів, отже набув землю чисту, то і ту нема йому чого завидувати, бо дїставши мокляк, мусить копати рови, відводити стоячі води (єсли є де і єсли можна, бо суть і такі рівнини, що води нема де відвеети). Тропїканьне горячо в Бразилії, їдовиті небезпечні змії, котрих там єсть ласка Божа докучливість бразилійських комарів, напади диких тубильців і проче і проче становять тії перешкоди, які в Бразилії мусить наш кольонїст поконати заким до чого прийде! — Чи відраднїйшим являє ся положенє руського кольонїста в Канадї, не буду вже сам об тім говорити, най говорить уривок листу писаного канадійською осьвіченою руською людиною, з Stuartburn, Man. з 26. октобра 1909, котрий то уступ наводжу дословно з орігіналу: „We live in the prairies amongs bushes in a lonely house, and around us live Ruthenian homesteaders **poor enough!!** because the farmers here are **stany** and besides they are the farmers **very dull and uneducated!!** Пропустивши дальші уступи того листу, де говорить ся о здичіню руського фармера в Канадї не надаючі ся до моєї річи, сьмію запитати ся: Що зискали руські кольонїсти на своїй новій вітчині?! Яких гараздів дочекав ся той бідний вигнанець руський за морем, яке щастє злапав той бідний чорнороб — дитина вічної недолї!

Прошу до тих гараздів „poor enough“ і „very dull“ додати підкручену до послїдного ґвінту галицьку податкову шрубу і кількох опікунів ляцької породи, так можна мати перед своїми очима вірний образ хлопського гаразду, пересадженого з Галилеї на новій єго вітчині. Хтож винен тому, що наш еміґрант-чорнороб дістав ся як не з під ринви на дощ, то хотяй під другу ринву троха може меншу. Ріжні ріжно будуть се собі товкувати, а не бракне і таких, а за те я ручу, котрі цїлу вину неудачи руських кольоній на американській земли звалять risum teneatis! на епископа Ортинського, на попів, ну і лямполизів!! Ті панови звичайно тим воюють, хоть заради лихови самі не подають жадної.

Хто інтересує ся еволюцією нашого працюючого люду не за гонорарі і добрі job-и, хто не вирік ся чести і встиду і не віддав ся безличній безсоромности, а дивить ся на справу нашої еміґрації не через окуляри своїх хлїбодавців, несучих в наш народ через своїх слуг „щирих і правдивих провідників працюючого українського чорнороба,“ як то звичайно на всяких зборах любять кричати, чужу дрантиву культуру, сей признасть, що тодї, коли в Америці творили ся кольонії, не було не то попів, але і тих нинї так крикливих „провідників робучого люду,“ бо Богом і правдою сказати, анї піп анї горячий патріот не мав що робити тодї в Америці; а коли еміґрація почала прибирати щораз більші розміри і число наших людий-переселенців з кождим роком зростало, зажадали від духовної власти церковної зі старого краю попів, котрих тіїж власти в міру потреби і висилали; де були тодї теперішні крикуни і хто їх сюда до Америки спровадив, ми се знаємо дуже добре, так як і знаємо причину їх крику а заразом неробства.

Руська еміґрація відбувала ся припадково, доривочно, одиницями, не унята тодї (а і нинї, на жаль, не управильнена ще) жадними постановами і без жадних плянів. Іхав наш чоловік за море — „в сьвіт за очи“ шукати хлїба, не здраджуючи своїх плянів нікому в селї, хиба Іцкови чи Мошкови, котрому продав свою кучу і огородець чи загін на кошти подорожи. Поза границями Галичини заопікували ся вже „совісні“ аґенти і з великої прихильности до руського хлопа,

завели його або просто в неволю компаністів-плянтаторів, або в бразилійські ліси та мокляки, чи до Канади.

Колиж нині наша еміґрація приняла такі величезні розміри, що можемо напевно припустити число руських поселенців на пів міліона і коли отсі провідники найшли ся серед тої маси робучого люду, шукаючого на далекій чужині хліба і захисту перед польським панованєм, то щирі, правдиві провідники робучого люду повинні ділом показати тому людови свій патріотизм і любов до него і заняти ся унормованєм та уплянованєм руської кольонїзації. Та о тім шкода говорити, бо з того не прийде пейда, а може треба дещо і доложити, отже ліпше, як той в ,,Р. Американськім Вістнику'' каже ,,робити крик.''

Маючи на цїли обговорити кольонїзацію Мексика, мусимо застановити ся поперед всего на ґеоґрафічних і топоґрафічних прикметах напятої до кольонїзації землї, та взяти під розвагу підсонє, фльору, та иньші прикмети, пригідні до кольонїзації.

Мексик лежить на полудне від Сполучених Держав і Тексасу а на північ від середної Америки і граничить: від півночи зі Сполученими Державами, північнім сходї з Тексас, зі всходу з Атлятицьким Океаном, зі заходу зі Спокійним Океаном — поміж: 68° до 32° ґеоґр. шир. а 95° а 115° ґеоґр. довж. Порівнавши ґеоґрафічне положенє Мексика зі знаними нам краями з їх культури і богацтва в Азії та Африцї, зауважаємо, що Мексик лежить в тім самім пасї кулї земної, що Індії, Арабія в Азії, Египет, Тріполїс в Африцї, значить в пасї, де люди зими і її докучливости не знають, а за те знають цїлий божий рік лїто, а тим самим два жнива-збори. Тропікального горяча в Мексику нема такого, яке єсть наприклад в Бразилії, а хотяй горячо доходить до 75°, однакож сего не мож назвати ще тропікальною спекою і порівнювати її зі спекою в Бразилії.

На обставину, що Мексик єсть обляний з двох своїх боків: т. є. зі сходу і заходу великими Океанами, з котрих несе вітром пересиченим парою, мусимо рівнож звернути свою увагу і її увзглядняти. Хотяй Мексик має величезні простори рівнин, не бракує у нім і величезних гір, котрі в Америцї домінують і носять ріжні назви, а котрих осередком і неначе матицею суть гори Sierra Madre. Найвисші верхи гір Popocataptl і Orizaba суть високі на 18.000 стіп і суть покриті вічним снїгом. На ріки більше сплавні Мексик єсть убогий, бо кромі Rio Grande, котра має 1800 миль довжини, не має сплавних рік, хотяй меньших рік і ручаїв посїдає Мексик досить поважне число. Мексик має 775.000 квадратових миль простору а ледво 10 міліонів душ населеня. Порівнавши величину Мексика і його залюдненє з Австрією, котра має 230.000 квадр. миль а 45 міліонів мешканців із Німеччиною, котра має 210.000 квадр. миль а 46 міліонів мешканців, побачимо, що Мексик єсть більший від Австрії або Німеччини більше як три рази, а мешканців має чотири і пів раза менше, або іншими словами: Мексик майже два рази більший від Австрії і Німеччини разом взятих, має девять разів менше людности від Австрії і Німеччини, отже може виживити собою кромі теперішних мешканців, 80 міліонів душ. Людність Мексика становлять тубильцї — Індіяни, скорим темпом вимираюче дике племя, Іспанцї, завойовники і цивілїзатори а зглядно вастатори країни, Нїмцї та другі еміґранти зі старого континенту. Причина так слабого залюдненя Мексика єсть та сама, що і прочих американських кольосально великих просторів.

Історія Мексика єсть під кождим взлядом інтересна і сягає давних часів. Первісні мешканцї зайшовші з півночи до Мексика привели зі собою досить як на ті часи красну культуру — край сухий наводнено (з'іриґовано) каналами, збудовано мною красних будівель, доріг публичних, мали адміністрацію оперту на законних формах. Самі мешканцї давного Мексика були вправдї поганами, але не приносили жертв своїм богам з людий, а навіть і звірять не уживали при приношеню жертви, але збіже, цьвіти, перфуми і т. п. річи, з чого видно їх у великій мірі розвинені шляхотні інстинкта. Підбитий Мексик Іспанцями зачав хилити ся до зпадку і Іспанцї привели Мексик до руїни. Коли в роцї 1863 Наполеон III. віддав Мексик під пановане Максимілїяна, архикнязя австрійського, Мексиканцї опинили ся в тяжкім положеню. Максимілїян взяз ся передовсїм до нищеня републиканців, котрі не могли знести панованя деспотичного австрійського сатрапа та ширили між народом ідею вольности; але перерахував ся, бо 1865 піднесли Мексиканцї бунт, війська цісарські прогнали, а самого Максимилїяна розстрїляно. Війни, революція, пановане Іспанців а також і епідемія привели Мексик до вилюдненя. — Теперішне правительство докладає всїх старань, щоби залюднити сесю велику країну та поставити її в ряди других культурно високо стоячих американських країв, Се і єсть причиною, для чого мексиканське правительство жертвує для кольонїстів свої услуги і дає новим кольонїстами, як дальше буде виказано такі великі полекші.

о. Пристай.

Замкненє тов-а „Просьвіта" в Одесї.

,,Дїло'' принесло таку сумну вістку з Одеси: Мінїстерство внутрішних справ одеську ,,Просьвіту'' зачинило! Ось знов затріюмфував пястук самодержавного хама. Заснована у короткі днї російської свободи одеська ,,Просьвіта'' давала найкрасші надії на будучність, до чого причинювало ся й те, що її управу мали в своїх руках люди горячого українського патріотизму, які відразу хопили ся за реальну працю. І швидко показала ся вся урядова брехня про ,,неістнуючий український нарід'', бо до ,,Просьвіти'' почали гуртувати ся сотки членів. Пішли відчити, концерти, вистави, видаванє часописий і книжок, уладженє власної книгарні та почини до заснованя приватної української школи. Розвиток української навіть зовсїм неполітичної інституції затревожив одначе не мало чорносотенців, і ось пішли безвпинні доноси й клевети на ,,Просьвіту'', пішли безвпинні утиски й переслїдуваня, унеможливлюванє всякої дїяльности тов-а через заборону українських викладів, через недопусканє на збірки й відчити нечленів тов-а, через щоразове урядове провірюванє тотожности присутних аж до замкненя книгарнї. Та чорносотенним гончим і сього було мало. Не даром-же ,,Московскіе Вѣдомости'' стали горлати за замкненєм всїх ,,Просьвіт''. І ось прийшло те, що могло тільки найгіршого стати ся. Одеський сатрап, патрон і приятель галицьких кацапів, ґен. Толмачев добув в мінїстерстві дозвіл на зачиненє одеської ,,Просьвіти''. На просторім приміщеню одеської ,,Просьвіти'' при ул. Софійській наложено печать! Важкий се удар для нашого національного руху в Росії, але він тільки сьвідчить, що з сим рухом уряд вже мусить числити ся як з реальною силою. Та він даремно дурить себе, коли гадає, що вспіє задавити духа народу — медвежою лапою.

Керниця сягаюча до нутра землї.

(Після Каміля Флямаріона.)

Отже постановім як точку виходу, що майже нічого не знаємо про нашу землю, як лишень се, що чим глубше копаємо ся в землю, то тим більше надибуємо тепло. Се явище стверджено зовсїм случайно, підчас робіт у всїляких майнах та при будові підземних тунелїв. Однак усї наші найглубші майни — се тільки дрібоньке задрасненє земської кори. Чоловік ще нїколи не був глубше як 2000 метрів, то є 2 кільометри у нутрі землї — а прецінь ми знаємо, що наша земля має 6.371 кільометрів до своєї середини.

Ми знаємо, що копаючи в глуб землї на кождих 33 метри теплота збільшає ся о 1 степень Цельзія.

І коли-б ми почали вертїти таку студню аж до середини землї, то передовсїм спостереглибисьмо, що теплота чим глубше, тим булаб більша. Се відкритє великанського жерела тепла булоб першою користию. Другою булоб дослїдженє зовсїм незнаної нам почви.

Хто знає, які ґеольоґічні особенности ми відкрили-б в підземних глубинах: руди желїза, міди, дорогих металів, жили золота, плятини, срібла, раду, незнані навіть первнї, слїди епох найдавнїйших, не говорячи вже про сей незнаний сьвіт, що дрімає в тих пропастях.

І припустім, що така мрія уяви може колись здїйснити ся; в який отже спосіб треба-б нам до сего здїйсненя приступати?

Позаяк ся керниця має бути дуже глубока, тому і мусимо починати копати її дуже широко. Промір її мусїв-би виносити яких 200 до 300 метрів, охоронюваний з початку грубим желїзним перстенем. Добуту землю можна-б кидати в море.

Тепло з кождими викопаними в глубину 33 метрами зростало-би о 1 степень; отже дійшовши з роботами в глубину 3-ех кільсметрів ми стріли-б вже таке горячо, що поставлена в горнятку вода сейчас почала-б кипіти.

Перешкодою в копаню могли-б бути підземні води, усуванє ся землї і брак фондів.

Але після моєї гадки ся робота не повинна коштувати нї одного цента.

Бо ... на щож служать жовнїри в часї мира?

Служать, аби вправляти ся і приготовлювати ся до війни.

А чомуж-би не можна міжнародним способом сформувати леґію нового типу? Жовнїрам дає ся їсти, мешкати, одягати ся, а кождий з них знає якесь ремесло. Можна-б з'орґанізувати віддїли до копаня, очищуваня, перевоженя, до установлюваня величезного желїзного перстеня, до висипуваня землї і т. п. Мілїярдам, посьвячуваним річно державами на річ війни, можнаб відняти міліони на сю цїль. Бо прецінь всї виступають проти воєн, то нова позиція на таку цїль була-б найльоґічнїйшою. Ся нова праця буде вимагати богато, богато лїт... Але що се значить, наколи маємо сталі армії під руками. І бути може в будуччинї, коли видатки на війну змінять свою форму, поставимо собі питанє, чи иньше їх з'ужиткованє не буде пожиточнїйше від гармат, карабінів, бомб, куль, торпедів і тих всїх приладів, що служать до нищеня і мордованя. Та якого рода не булиб нові сї досліди і богатства ґеольоґічні, добуті через копанє керниці до нутра землї, то значінє наукове булоб величезне.

Але... се є тільки одна мрія...

Перша загальна бранка в Туреччинї.

Сього року в Туреччинї відбувала ся перший раз військова бранка, що обовязувала також немагометан. Найбільші трудности були при означуваню віку. За старого режіму ведено двоякого рода метрики, державні і релїґійних товариств. Ті метрики не годили ся майже нїколи. ,,Муктори'' за відповідним ,,бакшішом'' записували до книжки дату уродженя, яку родичі подиктували довільно.

Батьки, почаливі о будучу карієру синів, веліли датувати час їх уродженя о пять до десять лїт наперед, так що на дїлї 20-лїтний молодець міг старати ся о державну посаду, приписану лише для 30-лїтних мужчин. Зате ощадні батьки родин мали інтерес в тім, щоби їх дїти були молодшими і тим способом відсунути як найдальше плаченє податків, сполучених з повнолїтностію дїтий.

Через те перед асентирункову комісію ставали сього року бородаті мужчини, батьки родин, котрим з лиця видко бодай сорок лїт і котрі для держави мають лише 25 лїт і тому підпадають військовому обовязкови. В Солуни був недавно випадок, що до військової бранки явив ся 11-лїтний хлопчина, котрого вік урядово означено на 22 роки. І стало ся таке, що в Солуни асентировано 56-лїтного дїдугана та 9-лїтного хлопчика мимо завзятих їх протестів.

Крім того перед ,,комісію для зниженя незаслужених ранґ'' приведено 3-лїтне хлопя, котрого бувший султан Абдул-Гамід іменував оберстом ґвардійської кавалєрії, щоб нагородити заслуги його батька. Тепер старий, 56-лїтний рекрут журить ся судьбою своїх 44 дїтий, асентирований хлопець рад би, щоби йому дали цинових вояків до забави, а 3-лїтному оберстови мусїла комісія дати деревяного коника, щоби його зацитькати.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

„SWOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson Str.,
Published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.
Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.
Established 1893.
REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.
ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.
K. KIRCZOW,
manager,
NEW YORK, N. Y.
Terms: Two dollars a year.
Advertising rates furnished on application.
Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“
часопис для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза“. виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.
Гроші треба посилати в рекомендованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order то є картоцку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Галицькі Русини
в Wilkes Barre, Pa. і сусїдних плейзах.

При Божій помочи Галицькі Русини в Wilkes Barre, Pa. із сусїдних плейзів докінчили свою церкву під візванєм сьв. Апост. Петра і Павла. Тяжке то було діло, бо наші братя Галичани пригнетені ярмом мадярським і московським дуже недовірчиво відносили ся до цілої справи. Кождому надоїла була вже опіка мадярська і московська, але знана байдужність руська, слаба віра в свої сили а ще більше брак ініціятиви відібрали навіть надію на успішну орґанїзацію.

Сказано: прибиті ярмом мадярським і московським — тож мушу тоті слова пояснити. Мабуть чи не перша шизма в Америці — то в Wilkes Barre, Pa., яку защіпив брудної памяти пок. о. А. Товт. Сей, теперішний сьвятий московської місії в Америці, полишивши найбруднїйшу память по собі на Уграх, підступом запровадив наш нарід галицький до московської кошари. То дало причину до процесу о церков, який тревав около 7 літ і коштував много гроша. Процес скінчив ся побідою греко-катол. Галицькі [illegible] Товт в[illegible]ві нову церкву для москалів „з під Горлиць“, бо правдивих москалів тепер нема і десяти, а тоді не було ані одного. Греко-кат. удержали ся при випрошеваній церкві, галицькі і угорські, бо спільними силами її колись будували. Але згодом в тій церкви взяли верх Русини угорські, яких була більшість. Галицький парохіянин мав тільки платити колєкту, требами удержувати сьвященика Мадяра, але ані до контролі гроша, ані промовляти на мітинґу не мав права. Угорські куратори уложили собі навіть статути, що „Ґалїсман не мат гласу“. Нарід терпів. Може сумнївавби ся хто, чи се правда? На те наведу примір: Два роки тому на річнім мітинґу забрав голос галицький Русин Іван Завойський, котрого про людське око вибрали куратором, але містер „председа“ відібрав ему голос, мовлячи: „Ви не мате гласу, бо ви з Ґалїції!“ Так! Наш нарід був нехтований, занїщо уважаний, в половину говорив вже угро-руским“ наріччєм, а по своєму і боя[л]в ся відзивати. Але мірка перебрала ся 1908 р. Брацтво сьв. о. Николая ч. 99, котре під опікою мадяра о. Н. Чопея (о. Н. Чопей говорить поза церквою лише по мадярськи, по руськи мовби не умів) зрідло було нисше 10 членів, по довгій і сьвітлій розвазі та в порозуміню з нашими людьми на Port Barkley, Pa. порахувавши свої сили, рішило відділити ся і основати нову парохію, чисто галицьку. Урядили знане віче в листопаді 1908 р., з якого всі вийшли скріплені духом до дальшої праці. Пінили ся зі злости Москалі, але полісмени повикидали патлатих батюшків за двері а мадяри кпили собі, що „Ґалїсмени — ґварить — не в силі що зробити“. Ми просили Їх Преосьвященьства кир Сотера, щоби дали дозвіл на основано парохії на будову нової церкви. Справа трошки потягла ся. Та стала ся несподіванка? О. Николай Чопей представив нас у Преосьвященого Гобена, лат. епископа в Скрентон, що галицькі Русини елємент безвартний, колєкти не платять, піяки — а остаточно 100 дол. для парохії більше або менче, се не значить нічо.

В той спосіб без більших трудностий Галицкі Русини дістали дозвіл на основанє нової парохії і на будову нової церкви. Зроблено мітинґ, вибрано кураторів, яких заприсяг о. Н. Молчаний в Кінґстон, Па. (тоді вірний стовп Владики), а о. Н. Чопей і „вірници“ кпили собі з нас та „ґварили, что они вернуть“. Родин було 63, а 180 самотних. Сьвященика ми не могли удержати, тож Їх Преосьвященьство Кир Сотер поручили Всч. о. І. Кузьовому, [illegible] сьвящо[illegible] на Swo[illegible] на другу Сл. Божу до нас. Надійшли Сьвята Різдвяні, ми не мали де зійти ся на Богослуженє. Хотілисьмо наняти галю, але честні братя угорські з своїм превелебним все нам перешкодили. Они підюдили Словаків, своїх краянів, які не винаняли нам галї шкільної, мимо того, що сьвященик їх о. Мурґаш відносив ся до нас прихильно. Але сказав: „Не вдію нїчо“, — та показав Всч. о. І. Кузьовому і Іванови Завойському лист епископа Гобана, який на основі інформаций о. Н. Чопея уважає Галицьких людий за безвартну сволоч, пияків і т. д. — і не дати їм галї. Слухайте братя Галичани! За що нас мають мадярські наймити, нас, що ми їх удержуєм нашою кервавицею, що ми були їм вірними парохіянами. Ми галицькі ніколи не прогнали угорського сьвященика, ми їм повинували ся — а угорський Русин, запоморочений дурійкою мадярською не терпить нашого сьвященика. Ми єсьмо Русинами і нарід з Угорщини руський, але його духовні „водци“ — се мадяри. Якім лицем поважив ся о. Н. Чопей нас представляти перед чужим епископом як безвартний елємент, пияків, епископа Гобена вводити в блуд — се безличність о. Н. Чопея, на яку зважить ся лише служанець наймит мадярський. Не було иньшої ради, упросилисьмо парохіянина і тростісту на Port Barkley, Pa., Іванна Завойського, що перенїс штор до дому, а галю шторну відступив на каплицю. На саме Різдво величав ся о. Н. Чопей, що він постарав ся, що нинї „Ґалїсмени“ не мають богослуження, — а „Ґалїсмени“ зійшли ся до вісше згаданої галї на першу Сл. Божу, яку підправив Всч. о. І. Кузїв і загрів нас теплими, щиро-руськими словами, якими колись говорила до нас рідна мама, до дальшого діла. Ми були ободрені. Так час минав. З нас сьміяли ся і Угри і Москалї. Пок. о. А. Товт говорив в церкви: „Волиш пійти до сальону, ніж там до тої пивници“! (Справдї місіонар Христовий!!) о. Н. Чопей голосив що недїлї, що Галицькі вертають ся вже і вписують ся на ново до їх парохії — се була звичайна підла брехня, щоби кілька родин, слабодухів галицьких задержати ще при собі. Правда! В січни 1908 ми хотїли погодити ся подаючи наші условини, але закукурічені мадярони прогнали наших делєґатів — ми здали ся на Бога і на власні сили. Закупилисьмо 4 лоти за 2000 дол. на розї River і Chestnut улиць — при чім також Мадяри кирнили. Відтак внесли до суду чартер — знов мадярська кирня. Збунтували нам двох сітізенів, Ватралка і Тирпака, галицьких Русинів, які відкликали свої підписи. Справа знов протягла ся а кошти росли.

Все то завдячуєм о. Н. Чопеєви, котрий нас прозвав злими словами негідними сьвященичих уст. Остаточно ми дістали чартер і приступили до будови церкви. Вороги почали вмовкати. Протоєрей Товт умер, полишив рахунки „не в порядку“ — нарід рушив лавою до нашої церкви.

При Божій помочи ми докінчили сего місяця церкву а на день 19 грудня 1909 р. запросили Їх Преосьвященьство, кир. Сотера на першу Сл Божу. Нарід згорнув ся, не тільки свій, але і з сусідних парохій, а слези в очах парохіян сьвідчили про радість, яка в тім дни панувала в серцях кождого. Церква була заповнена по береги, прийшло много братів галичан з російської церкви, пильно слухали науки Золотоустого Нашого Владики, тихо отирали слези, каяли ся, що покинули свою віру і нарід — а около сорок приступило до парафії. Се не гумбоґ, не самохвальба — але чиста правда. Доперва рік добігає від основаня парафії, а ми вже стали на ноги, розвій парафії запевнений. Вистарчить сказати, що наша парафія числить около 150 родин, і над 500 самотних а прихода за 11 місяців мала церква 6503 долярів — се найкрасший доказ нашого життя. В цїлій тій праці є велика заслуга п. Івана Завойського.

А тепер слово до Вас братя Русини: Орґанізуйте ся і лучіть ся в щиро-руські парафії, вільні від опіки мадярської і московської. Час перестати бути рабами. Гоніть від себе Москалів і Мадярів; ми Русини маємо силу і сьвідомість народну до праці! Нарід руський з Угорщини нещасний, забув декуда свою питоменність, дав ся потягнути Мадярським водцям. Сьвящениками угорським не ма що і дивувати ся! Они хоть охлапи з'їдають з стола мадярського. Они часто дістають з Будапешту гроші на дорогу в Америку, а коли вернуть до краю, уряд мадярський рахує їм подвійно літа служби в Америці, та дає їм найкрасші парохії. Они запродали ся Мадярам і їм і в Америці служать. Они по мадярськи між собою говорять з своїми родинами, не пізнають руського слова, його не люблять, та руське слово і руську пісню зненавиділи! Они і Сл. Божу впровадили би мадярську як се є на Уграх як — та ще боять ся народу; щоби не здрадити ся чекають лиш на луччий час. Вже ж о. Петрашович сказав сего року: „Что і в Америкі повинна бути мадярска Літурґія“! — Се факт! А що Ти, народе руський з Угорщини на се?

Длятого братя скиньте ярмо мадярське і московське, а жиймо житєм нашим, щиро-руським.

Подяка.

Підписаний Уряд церкви сьв. Апост. Петра і Павла, галицьких Русинів в Wilkes-Barre, Pa. складає отсим горячу подяку Їх Преосьвященьству кир. Сотерови, що ласкаво прибули до нас на день 19. грудня з першою Сл. Божою в новій церкві. Нехай Бог надгородить Вам, наш дорогий Владико, що мимо непривітної пори року, Ви прибули між нас, та своїми прегарними науками одних утвердили, а других переконали і приєднали для сьв. греко-кат. церкви. Ваші золоті слова заховаємо глубоко в серцях, они станут нам новим дороговказом до житя і праці для сьвятої церкви і нашого народу. Ми переконали ся наглядно і віримо щиро, що нарід, який має Владику так горячо привязаного до свого обряду і любячого свій нарід, відчуваючого всі єго болї, долю і недолю — може в Америці спокійно глядїти на свою будучність. Єще раз щиро-сердечна, горяча Вам, Любий Владико, від нас подяка.

Рівнож дякуємо сердечно Всч. оо. Сендецькому, Пристаеви, Марчакови-Барановському, Лисякови і богословови М. Кузьовому, що своєю присутностию причинили ся до звеличення нашого обряду і нашого сьвята. Також дякуємо Вп. п. Кураторам церковним з Олифанту, Скрентон, Альден і сусідних парохій і народови що своєю присутностію і жертвами дали доказ добрих і жичливих сусідів, а Вп. п. кураторам і п. Л. Шереметї з Плимавт за прегарний хор в часї Сл. Божої.

Wilkes-Barre, Pa. дня 25 грудня 1909.

Ангін Шкробяк
Миколай Ярош
Теодор Щурик
Іоан Завойський
Михаїл Бабей
} *урядники церковні*

о. Іл. Кузїв сьвящен.

З цілого сьвіта.

На овиді далекого Сходу стягають ся знов грізні хмари, котрі віщують нову велику тучу. Недавно був в Япані російський міністер скарбу, Коковцев, і мав тоді нагоду придивити ся всему тому, що там діє ся, а його оповіданя представляють положенє тамошнє в дуже поважнім сьвітлї. Російська рада міністрів була наслідком того приневолена занимати ся сими справами. Міністер Коковцев на основі власних помічень дійшов до того погляду, що неминуча є нова війна між Росією а Япаном, а дрібна причина може довести до подібного погрому, як свого часу було з портом Артура і дальшими подіями.

На воєнні наміри Япану вказують незвичайні наклади, які Япан робить тепер на полї воєнних засобів а іменно в напрямі помноженя і уоруженя армії, будованя нових твердинь і нових стратеґічних зелїзниць. Крім того скріплено залоги в Кореї, розтягнено цілу сїть шпигунів в Манджурії, в приамурськім краю і східнім Сибірі.

Все те робить Японці вельми покванно і з великою сьвідомостю цїли. Крім того і сьвітське населенє японське вказує на познаки, з котрих можна здогадувати ся про воєнні наміри держави. Як звіщають петербурскі дневники, заключають японьскі купці договори на достави в Манджурії лише до року 1911, а великі купці дерева, що попризїздили з Япану в приамурський край, не купують уже лісів, обмежають торгові операції, а російські купці, що приїздять з Владивостока, мали дізнати ся від хінських капіталістів, що Японці затягають в Хінах півміліярдову рублеву позичку.

Окрім того тривожать Росію ще й инші вісти. „Русское Знамя“ звіщає, що до Фінляндії, гнобленої тепер російським правительством, заїздять Японці, беруть участь на зборах і снують ся в пристанях, а се все вказує, що підготовляють там евентуальне повстанє.

Російські офіціяльні круги заперечують вправді тим вістям, але так само безжурними були она перед вибухом попередної японсько-російської війни. Подають они, що Япан має лише на цїли забезпечене на азійськім Сходї дотепершного свого стану посїданя. Мовлять рівнож про тайні переговори з Япаном, подаючи що вислїдом їх буде „важний міжнародний акт“. Також з японської сторони заперечують всякі поголоски про всякі кроки. Одначе в дійсности сї поголоски мають всі признаки правдоподібности. Російський ґенерал-ґубернатор прибережної области вислав до Петербурга цїлий ряд непокоячих звітів і домагає ся міліонових сум на роботи около укріплень.

Туреччина рівнож находить ся тепер в клопоті. В Македонії нагромадила она багато війська, а і проти Греції хоче в якийсь спосіб забезпечити ся, щоби видобути з над грецької границї нагромаджене там військо і тому оглядає ся Порта за союзниками. Франція, як союзниця Росії не може іти під увагу, так само більша часть инших великих держав. Що до Австро-Угорщини нема згоди. Одні домагають ся зближеня до Австро-Угорщини, яка булаб природним союзником, бо рівнож загрожена зі сторони балканського союза. Инші знова відраджують, бо кажуть, що Австрія має пляни зглядом Альбанії. Лучше отже попирати балканський союз, а сильною буде Туреччина тоді, коли Греки виречуть ся острова Крети, а залив Сунда стане пристановищем турецької фльоти. Але против сего виступають Греки. Так отже кипить на Балкані, а о скілько сї рухи будуть небезпечні, буде залежати від сего, чи Росія

буде мала свобідну руку на европейськім Сході, чи буде мусіла розправити ся з Япаном. Для Австро-Угорщини балканське питанє після прилуки Босні і Герцеґовини ще не покінчене, противно, починає ся тепер мабуть друга, небезпечнійша часть.

Сьвято - Миколаївський Вечерок.

Дня 19-го грудня відбуло ся в Джерзі Сіті, Н. Дж. заповіджене представленє штуки ,,Подорож сьв. О. Миколая" в церковній гали, яку відограли місцеві школярі. Представленє було заповіджене на год. 6-ту вечером але вже по годині 5-ій простора галя почала заповняти ся так місцевими як і дооколичними гостями.

Вже з лиць прибувших гостий можна було завважати, що вони суть цікаві як ,,попишуть ся" недоростки ,,аматори". І недовго їм прийшлось ждати. Точно о 6:15 роздав ся милозвучний сьпів школярів, які відсьпівали з артистичним виконанєм мельодійну пісню на 2 голоси ,,Боже великий єдиний".

По сьпіві, який гості нагородили гучними оплесками, піднесла ся куртина, а на сцені указали ся ,,аматори", які почали свою ,,штуку". — Вже саме схарактеризованє 3—3½ ,,фітових" аматорів викликало в участниках веселий настрій. Дівчинка 11—12-літна, перебрана за бабусю 65-літню, починає давати голосом старушки бабусині ,,наставленія" своїм внукам. Але бо і ті внучата, не аби які там старокрайові перепуджені і смирної вдачі діти, але такі Вам ,,пащекуваті" як правдиві американські дітиска.

І так йшла гра поважно аж до появи Микитки (чортика). З появою того Микитки Антипковича Безпятого сцена нараз змінилась в веселу. Дзвінкий його голос і виразне виголошуванє слів сполучене з відповідними, приличними ґестами викликувала для його ролі великий аплявз.

Неменьшу веселість викликала поява жидка-онучара ,,Хайвони", який, так мовою як і жидівськими рухами цілком потрафив наслідувати сина ізраїльського. З правдивим акторським поводженєм віддав свою ролю Грицько (наймит), який то з тим нещасним чортиком мав богато ,,троблів". Нараз сцена прибирає вельми поважний вигляд, бо появляє ся в супроводі Ангела сьв. Миколай. Ту вже не лиш гості змінили свій гумор, але ще і дотепер так бундючні ,,Хайвона" і ,,Антипкович" гнуть перед Сьвятителем свою спину. І йдуть науки для дітей і родичів від сьв. Миколая. Молодий ,,старець" навчає родичів як мають виховувати свої діти.

По скінченю ,,штуки" роздає Сьвятитель гостинці своїм любим руським дітям.

Взагалі беручи, діти вивязались з своїх роль як ліпше неможна. Грали слідуючі школярі: Бабусю — Марія Медвідь, Федя — Василь Ґела, Петруся — Дмитро Пупчик, Орисю — Юлія Підлипчак, Гриця — Федір Кирчів, Хайвону — Гриць Сандович, Ангела — Марія Туринчак, а сьв. Миколая — Стефан Бабяк.

Честь Вам молоді аматори!

Гість.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Грудень.		
30	Ч	Даниїла прор.
31	П	Севастіяна
1	С	Січень. Вониф.
2	Н	Перед Рожд.
3	П	Юліяни
4	В	Анастазії
5	С	10 муч. в Криті

— В ночи перед лат. Різдвом навістив страшний бліцард всі всхідні стейти та поробив страшні спустошеня. Матеріяльна шкода виносить кілька міліонів долярів а число жертв на суши 25 людий. З того згинуло в часі хуртовини 14 людий в самім місті Ню Йорк або його найблизшій околици, а 5 осіб замерзло в Філядельфії. В деяких дільницях міста Ню Йорк цілу суботу уська комунікация була спинена та всі желізничі потяги поприходили з дуже значним спізненєм. Один навіть желізничий потяг застряг в снігу і протягом 11 годин усі подорожні були зовсім відтяті від сьвіта. Найбільше є загальне занепокоєнє про долю численних рибацьких вітрильних кораблів. До тепер знають, що затонув один з них враз з цілою залогою.

Ню Йорські часописи в цілім краю доручено з дводенним спізненєм, позаяк ні одна лінія желізнича не була вільна від сніжних засипів. Найскорше очищено шлях пенсильвенійської лінії, який дня 27-го віддано опять до ужитку. Шкоди в портах і доках, на побережу морськім виносять около 5 міліонів. Була се найстрашнійша буря від 1888-го року.

— Зуби мамута. В Колици коло Дрогобича, де правительство будує 36 ям на ропу, викопано в глубині пятьох метрів два зуби мамута. Зверху зуби вкриті зовсім здоровою ґлязурою, а части, що були осаджені в щоці, струпішіли. Грубість зубів доходить величини кулака.

— Як нам доносить д. В. Костів, то поліція в Шікаґо, Ілл. арештувала онодї двох Русинів, Гр. Мельника і Салагуба, за підроблюванє гроший. Вони не хотїли нічого робити, та вічно лиш промишляли, як-би то щось „винайти". Позаяк не вдало ся їм винайти парову машину, то вони взяли ся „винаходити" спосіб роблення з олова срібла, а взглядно срібних долярів. Але біда не спить. Якось посварили ся з краяном і сей висьпівав усе поліції, яка їх забрала гарненько та замкнула у затишне місце, щоб нїхто їм не перешкаджав думати над дальшим уліпшенєм їх винаходу.

— Ґрупа славянських складачів на мітинґу дня 25-го грудня с. р. постановила звернути ся до президента інтернаціональної юнії складачів з просьбою о дозвіл заложення в Америці славянського відділу сеї юнії. В справі орґанізації юнії славянських складачів просять ся удавати до нотаря Л. Набокова, 98 Second Ave, New York, N. Y.

— Зменшенє сьвят в Росії. Православні в Росії сьвяткують річно около 160 днів, вчисляючи тут 52 неділь, бо крім звичайних сьвят мають ще богато сьвяточних днів місцевого значіня. З оґляду на те, що велике число сьвят в Росії спиняє торговлю і роботу, комісія рос. думи має ввести предлогу до зведеня числа сьвяточних днів в році до 66 вже разом з неділями.

— Виправа бальоном до півн. бігуна. З Берліна доносять, що на весні вирушить зі Шпіцберґен виправа на бальоні Цеппліна до північного бігуна.

— 150 міліонів manco. Контрольна комісія найшла у військовій касі пенсийній в Петербурзі 150 міліонів manco. Книжки були ведені бездоганно — лише в касі неставало тілько грошей. Були се властиво всі фонди, якими пенсійна каса розпоряджала. Касієра увязнено.

— Сегорічної зими появить ся на небі рідкий гість, комета яку можна буде бачити голим оком, а на весні буде комета бачена в своїм найбільшім блеску з довгим хвостом. Буде се комета Галлея, яка появляє ся меньше-більше що 75 літ, і була видна в рр. 1066, 1145, 1222, 1301, 1378, 1456, 1531, 1607, 1682, 1759 і 1855. Відкрив її зьвіздар Галлей, співробітник Ньютона, порівнуючи оглядану ним комету в 1682 р. з описами комет з 1607 і 1531 років. Ті три комети були дуже подібні до себе і прибували тою самою дорогою. Галлей заявив тоді, що се одна і та сама комета і заповів, що она появить ся за 75 літ. Твердженє его сповнило ся і викликало сензацію в кругах зьвіздарів. Дальші досліди зьвіздарів означили дорогу комети Галлея і ствердили, що на скорість бігу комети впливають значно планети, через що поява її припізнює ся. Так приміром коли комета Галлея перелїтає попри Сатурна, то спізнює ся о 100 днів, коли летить попри Юпітера, то спізнює ся о 518 днів, бо ті небесні тіла притягають комету і не дають їй летіти дальше з первісною скоростю.

Появу комети Галлея в зимі сего року заповідає звісний зьвіздар Каміль Флямаріон. Комета Галлея — пише він — прибуває з віддаленя пятьох міліярдів кільометрів, в полоси внїшної останних знаних нам границь системи сьвіта. Знаємо, де она є тепер; дорога, яку перебігає, є точно очеркнена, але далековиди не могуть її нам ще показати. Прошиває она простір здовж кривої, еліптичної лінії дуже видовженої із що раз зростаючою скоростію. В хвилї найбільшого від нас віддаленя її скорість виносила ледви кілька кільометрів на секунду; тепер же наближає ся до нас, перебігаючи 25 кільометрів на секунду, а коли буде так само віддалена від землї, як земля від сонця, то ся скорість бігу зросте ще в пятеро. Комета Галлея летить отже зі страшною скоростю, а однак є ще так далеко, що її не видко. В міру того, як зближає ся до нашої землї, росте рівночасно з мнимою величиною і дійсний її обєм. З хвилею, коли почнуть на ню ділати проміні сонця, котрі її окружають, проникають і електризують, розвиває ся величезно її хвіст аж вкінци дійде до кількох міліонів кільометрів довжини. Дальше Флямаріон зазначуючи, що на кометах є „ціноґен", отруйний ґаз, зложений з азота і вугля, запитує, що стало би ся, якби земля зустрінула ся з кометою? Або би розторощила ся, єсли би зударила ся з ядром комети, або єсли би попала на хвіст комети, то всьо жите на землї завмерло би, задусило би ся від отруйного ґазу.

Комета Галлея, Богу дякувати, буде летіти так далеко від землї, що навіть своїм довгим хвостом нас не зачепить. Всеж таки темний нарід на вид величавої „мітли" буде тремтіти і торочити про нещастя, війни, зарази і т. п. Годилось би отже заздалегідь людий відповідно до сего настроїти.

— Плястри, обкладаня і т. п. вминїшній просьвіченій епосі суть вельми перестарілою річию. На ревматизм і з всілякого рода простуди повстаючі болїзни немає ліпшого средства, як Котвичний „Pain Expeller" Ріхтера. Гоїть запаленя і подає пільгу нервам. Ціна фляшочки 25 і 50 центів.

MAHANOY CITY, PA. бр. сьв. о. Ник. від. 222 подає до відома, що вибрано слїдуючий новий уряд: Й. Качмарчик пр., Ів. Гентош з пр., М. Кохан скр., П. Єндрейовський з скр., С. Корінь кас., Н. Непийвода з кас., Ів. Качмарчик доз. книж і Ів. Кожушко контр. маєтку, Я. Семанюк контр. братства, М. Семанюк кап., Гр. Дурило з. кап., Ів. Фаталович хорун., Ф. Слївінський коло хоругв., Ф. Козловський, М. Гуменюк доз. хор. на Mahanoy City, Фр. Майкович д. хор. на Gilberton, Pa. А. Матейко доз. хор. на Moria st., Непийвода доз. хор. на Buck Mountain, Pa. Дм. Гуменюк післан.. Макс. Перих двeрн., Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім о 1-ій год. по пол. в руській гали.

Уряд братства.

DUNLO, PA. бр. сьв. П. і П. від. 61. подає до відома, що вибрано слїдуючий новий уряд: Ів. Мігалик пр., Андр. Чінґелї скр., А. Шеремета кас., Ів. Чінґелї зап., П. Молчан з. пр., Ст. Річель доз. каси, М. Шміґельський капіт., А. Чінґелї застав., Ю. Мігалик і В. Лукач доз. хорих, М. Міхаляцкий і П. Ґдуля післ., М. Владика двeрн. Мітинґи в кожду другу неділю по першім в церковній гали. Адр. бр.: A. Czingely, Box 222, Dunlo, Pa.
А. Чінґелї секр.

ПОЗІР УКРАЇНЦЇ!

Перше Укр. Тов. „Зоря" в Ню Йорку, устроює десять-літний ювилей свого основаня на дни 16-го січня 1910 року.

Отсим запрошує ся до співучасти в тім торжестві всїх Українців і (-нок) з Ню Йорку і околиці на сей день, то є в неділю о год. 3-ій по пол. до Liberty Hall, під числом 257-63 E. Houston str. Вступ від особи з гет чеком 25 центів. Буфет у власнім заряді.

Музика Смолиньского.

За добру забаву ручить

Комітет.

— Повідомляє ся всїх мешкаючих на Вестах, що в St. Louis, Mo. є грек. кат. руска церков Успенія Пр. Богородиці на Dolman & Hickory st. недалеко Union дипо, а теперішна нова адреса сьвященика звучить:

Rev. D. Chomiak,
1125 Dolman str.,
48-51 St. Louis, Mo.

ПОЗІР ДЇВЧАТА!

Передовсїм звертаю ся до Пассайку! Колиб котра дївчина мала охоту вийти замуж на зимні мясниці, то нехай напише лист до мене, як молодця 23-літного, Русина, охочого женити ся на адресу:

John Onyszczuk,
Box 1, Scarbro, W. Va.

ДЕ Є

Дмитро Олїньский, родом з Лїщина, повіт Бібрка. Перебуває десь в Америці третий рік. Пошукує його жена, Марія, що приїхала з краю з малою дитиною. Хто би про него що знав, або він сам, прошу о ласкаве зголошенє на адресу:

Jacob Prytysa,
5 Hackett str.,
51-1 Jamaica, L. I. N. Y.

ПОТРІБНО

дївчини до роботи в фабриці площових капелюхів. Стала робота. Платня підчас науки. Близше у:

Donner & Co.,
Polk & Clover Str.,
51—1 Newark, N. J.

ХТО ЗНАЄ

де єсть Кость Кривоніс, родом з Галича, котрий перед роком перебував в Ню Йорку, зволить ласкаво повідомити:

Mrs. Tacianna Krywonis,
c|o Mrs. Olga Kymack,
329 E. 20. Str.,
51—1 New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ

Хто нехоче тяжко працювати, нехай купить бизнес. Гарний склеп, також книгарня і друкарня. Добрий дохід. Продам дешево. Писати Box 21. S. Pittsburg, Pa. 51—1

ПЕРШИЙ ВЕЧЕРОК

вокально-драматичний заходом Українського тов.:

„БОЯНА І ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА"

відбуде ся дня 9. січня 1910 р. в гали гр. кат. церкви Court Str. Newark, N. J.

ПРОГРАМА:

1) Вступне слово — о. С. Макар
2) Над прутом у лузї хор. Боян.
3) Україна, деклямація — ученик Д. Андрущак.
4) Ой піду я до млина — Боян
5) На чужині, деклямація — учениця М. Бардай
6) Ах деж той цьвіт, сольо -- т-ка Т. К.
7) Хлопскі гаразди, деклямація т-ка А. Базарніцка
8) АРЕНДАР — драма в 3-ох актах П. Зарицького.

Особи:

Іцко Вольф, арендар — т. В. Паратюкевич
Крутарський, писар — т. В. Діделівский.
Ящик, дяк — т. П. Кріль.
Богатчук, господар і радний — т. І. Ткач.
Мелянія, єго дочка—т-ка А. Базарніцка.
Пелагія, єго вихованка — т-ка К. Чоловічок.
Павло, єго син — т. Л. Маланчук
Марко, суджений Мелянії — т. М. Лисак.
Шмуль, послугач — т. Т. Починок.
Сьвященик, — т. П. Ткач.
Війт — т. Т. Брик.
Закінченє — хор „Ще не вмерла.

Початок о 7. год. веч.
Вступ 25 центів.

Просить усїх Русинів і Русинок з Нюарку і околиці о чисельну участь

Комітет.

В Олифантї, Па.

дасть кружок аматорський

дня 1-го января 1909

в гали шкільній представленє русько-народної штуки:

„ВЕРХОВИНЦЇ"

Початок о год. 7-ій по пол.
Дохід на будову церкви.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.
Їх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ, 712 Carson st. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут Кульчицький, Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave. Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярия Р. Н. Союза находить ся під числом 123 ...x St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ниго або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках вписуєся ім Alex Sharshon, Shamokin, ... Аьше так записаний money order або чек не посилає ся до ...ов. Касієра, але враз з витратою до Голов. Секретаря. Готув... Секретар опісля відсилає до Голов. Касієра.

С. Ядловский, Голов. Секретар.

Ч. 1147 КВІТ $250.00 на двіста пятьдесять долярів, котрі п. Катерина Федько отримала як посмертну запомогу по мужу Николаю з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Пітсбурґ, Па. 13 грудня 1909.
Катерина Федько.

Сьвідки:
Теодор Ґут,
Евген Гвоздик.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 171.
Йосиф Стасишин предс.,
Евген Гвоздик секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

MT. CARMEL, PA. брат. сьв. Володимира від. 75 подає до відомости, що дня 2-го січня 1910 відбуде ся річний мітинґ зараз по службі Божій в церковній гали. Справоздане ... нового уряду. Кождий член безуслівно мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
Т. Хомяк предс.,
В. Карляк кас.,
І. Голда секр.

ALLENTOWN, PA. Бр. Пр. Діви Марії, від. 15. подає до відомости, що 10 січня відбуде ся річний мітинґ. Початок о 2-ій год. по пол. Справоздане касове і вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся без вступного. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свій довг, бо в противнім разі зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
Е. Заморска предс.,
П. Ткач секр.

SYKESVILLE, PA. бр. сьв. О. Николая від. 129 повідомляє всїх членів, що річний мітинґ відбуде ся в другу неділю по першім, то є 8-го січня 1910. Справоздане касове і вибір уряду. Хто не явить ся, той заплатить 50 цт. кари. Нових членів буде принимати ся до брацтва без вступного.
С. Прочко секр.

E. HAMMOND, IND. бр. сьв. Івана Хрест., від. 226 подає до загальної відомости всім своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 9 січня в гали брата Йосифа Стодоли точно о 2. год. Справоздане і вибір нового уряду. Кождий член мусить явити ся і вирівнати всї свої залеглости. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари а урядник 1 дол.
В. Сємаш секр.

WESTMORELAND CITY, PA. бр. сьв. Ар. Михаїла від. 41 подає до відомости всім своїм членам, що річний мітинґ відбув ся дня 12. Дец. 1909 і вибрано слїдуючий новий уряд на рік 1910: Т. Глива пр., В. Савайда з. пр., Й. Пищот секр., П. Пищот з. сек., Ів. Пищот кас., дозорцї хорих: Й. Пищот і К. Лепак, контрольна комісія: Стеф. Пищот і Ант. Цупура, Й. Тиханич дверн.
Уряд братства.

SHEFFIELD, PA. брат. сьв. Антон. від. 156. подає до загальної відомости, що мітинґ відбуде ся дня 9. Січня 1910 р. о год. 2-ій по пол. Безусловно кождий член повинен явити ся, бо в противнім разі підпадає карі 50 ц. а урядник 1 дол. Мітинґ буде на Гортон Аве. коло церкви.
Іван Бубляница секр.
Іван Динак предс.

NEWARK, N. J. Тов. ім. Богд. Хмельницького, від. 133. подає до відомости всім членам, що річний мітинґ відбуде ся 9-го січня 1910 р. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости за рік 1909. Наступить вибір нового уряду на рік 1910. Член неявивший ся підлягає карі 1 дол. а урядник 2 дол. Член не явивший ся тратить право кандидованя, як рівнож буде виключений з Тов. і Р. Н. Союза. Мітинґ відбуде ся на гали церковній сьв. Івана Хрестителя, при Court str. в Нюарку.
о. Ст. Макар предс.,
Т. Брик кас.,
Вол. Паратюкевич с. фін.

NEW KENSINGTON, PA. Тов. „Січ", від. 158 подає до відома що на річнім засіданю дня 12. дец. вибрано слїдуючу старшину на рік 1910: А. Фецович кош., Ан. Бусак з., В. Волошин писар, В. Кузьмиха II з., В. Сич сот., Юр. Мишталь з., Теод. Короновский коменд., Анд. Петришин хорун., П. Кузьмиха, Яц. Сич конт., Т. Вархолик, Дм. Сорока страж., М. Хрупик, І. Желїньский Гр. Коваль полюб. судії, М. Скрипець, Ан. Гарачмак над. хорих. Адр. Box 595, New Kensington, Pa.
Василь Волошин кош. писар.

JAMAICA, N. Y. бр. сьв. Юрія від. 160 подає до відомости, всїм членам, місцевим і позамісцевим що пів річний мітинґ відбуде ся дня 16. січня 1910 р. о год. третій по пол. в домі під ч. 5. Hakett str. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістане вимазаний з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цн. а урядник 1 дол. кари.
Я. Притика предс.,
Ф. Остапович кас.,
М. Бережаньский секр.

CARNEGIE, PA. бр. сьв. Ап. П. і П. від. 55. подає до відома, що на річнім мітинґу, котрий відбув ся дня 12 дец. с. р. вибрано слїдуючий новий уряд: Ів. Азима пр., Ал. Ридзай з. пр., Н. Плечій скр., Н. Шляхта з ср., Ст. Корба кас., Іван Сказко і Л. Кравчишин з кас., Надз. хорих: М. Максимович і Ів. Клинош; Анд. Дошна і Ант. Боґдан двер., Гр. Ґайдош і Л. Нїмець хорун., Н. Шляхта конт., пол. Судії: о. Ротко, Ів. Азима і Діон. Астряб, Ст. Фецяшко і Гр. Сирко кол. брац.
Н. Плечій секр.

NEW BRITIAN, CONN. бр. сьв. Ап. П. і П. від. 254 подає до відомости, що на піврічнім мітинґу дня 14-го грудня 1909 вибрано слїдуючий новий уряд на рік 1910: Ів. Стецьо, пр., І. Ґерент з. пр., Мих. Зятик скр., Дм. Валах з. секр., Мих. Карбовник кас., Ник. Фесяк з. кас., Мих. Селеман і Ів. Капустиньский опікуни хорих, Ст. Ґерент і Ст. Явін контр. комісія, Мих. Подобиньский двер.
Ів. Стецьо предс.,
Мих. Карбовник кас.,
Мих. Зятик секр.

NEWBURG, O. бр. сьв. Йос. Обр. від. 93 подає до відома, що на річнім мітинґу дня 20-го груд ня вибрано слїдуючий уряд: Ів. Тундер пр., Анд. Дзяма з пр., Мих. Мацек секр., М. Барна зп., Вас. Семанчик доз. маєтку, Іван Скапура і Андр. Чулик доз. хорих, Ст. Дзяма стр. Адр. Тов. звучить: Mike Macek, 3679 E. 91-th str, Cleveland, O.
М. Мацек секр.,
Ів. Тундер пр.

PHILADELPHIA, PA. Бр. сьв. Георгія, від. 239 подає до відомости всім членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 9. Січня 1910 р. в церковній гали зараз по Службі Божій. Кождий член мусить явити ся і свої залеглі довги вирівнати, бо в противнім разі зістане виключений з бр і Р. Н. С. Справоздане касове і вибір нового уряду на 1910 р. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари.
В. Матолич секр.

McKEES ROCKS, PA. бр. сьв Димитрія, від. 91. подає ся до відомости, що річний мітинґ відбув ся дня 12. грудня. Старий уряд здав справоздане з приходів і розходів за 11 місяців. Вибрано нaново старий уряд на р. 1910 то є: Т. Сушинский пр., С. Соков з. пр., А. Каня кас., Ів. Спяк з. кас., Е. Бодак секр. Ф. Нолянский з. секр., доктор до братства Миник, Комісія контр.: Т. Ридош, М. Котанский і М. Михалишин; капітан Я. Звіжинский, хорунжий Гр. Браток, дозорцї хор.: Т. Хорощак, Ів. Губак Кульчицкий, І. І. Мацуцкий; контроля над дозорцями: Л. Браток, І. Кітик; дверник В. Євусяк. Мітинґи відбувають ся в кожду 2-у неділю по першім о год. 3. по пол. в гали парафіяльний на 114 Ella str. Адреса брат.: E. Bodak, 113 Ella str. McKees Rocks, Pa.
Е. Бодак секр.

McKEES ROCK, PA. братст. Усп. Пресьв. Богородиці, від. 56 подає до відома, що на річнім мітинґу дня 12 Децембра 1909 р. вибрано слїдуючий новий уряд: І. Вархоляк пр., П. Копчак з. пред., В. Копчак секр., І. Бурка І. з. скр., Й. Фрис кас., А. Тупяк з. кас., Л. Каршнєвич хорунжий, Ст. Копчак опікун хорих на McKees Rocks, Pa. Анд. Кот опікун хорих на Аллеґени, Па., Й. Драга дверн., П. Паліця і Он. Вархоляк контр. ком. Мітинґи будуть відбувати ся кождої другої неділї по першім в гали грек. катол. парохії зараз по Службі Божій. Напоминає ся всїх членів, щоб точно держали ся статутів. В місяцю Січні буде принимати ся до братства без вступного.
Василь Копчак секр.

YOUNSGTOWN, O. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 140. подає до відомости, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 9. Січня 1910 року в парафіяльній гали під числом 526 W. Rayen Ave. зараз по Сл. Божій, то єсть о год. 12 в полудне. Неявивший ся член заплатить 50 ц. кари. Справоздане за пів року а також буде принимати ся нових членів до брацтва за половину вступного а до Р. Н. Союза після Статутів.
Ілько Сушко прд.,
Іван Фик кас.,
Йосиф Присташ секр.

HAZLETON, PA.

Отсим даємо до відомости що Перші Загальні Збори, Читальнї „Просьвіти", відбудуть ся дня 16-го Януара (лат.) о год. 6-ій вечером під ч. дому 196 cor. S Pine & Noble Ct. Hazleton, Pa. На ті збори запрошуємо сердечно усїх Газлетонських так із околиці Русинів.
Теодор Поливка предс.,
О. Шараварко секр. 47—

УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ.

Товариство Сьв. Стефана в Манвіл, Р. Ай. пошукує такого чоловіка, котрий умівби учити 24 людий грати з нот на інструментах. Пошукуємо такого, який міг-би працювати в день в роботї, а вечерами учити.

Близші условя уділить Тов. Сьв. Стефана.
Box 387, Manville, R. I.

ХТО ЗНАЄ

где находить ся Василь Горбаль, родом з Волї Цекельской, пов. Ясло, що перед 4 лїтами перебував в Harristown, Pa. коло Wilkes-Barre, Pa. зволить мене ласкаво повідомити під адр.:
Mrs. Maria Horbal,
c|o Mrs. Hyman,
823 West End Ave.,
51—1 New York, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА

Нові члени в Р. Н. С.

В жовтни приступили:

В. 10. Варян Василь, Перун Юлія дитина.

В. 46. Ярощак М. Михайло, Матляк Стефан, Торма Михаїл. Катерина Ґабор дит.

В. 125. Спас Марія.

В. 160 Гандович Василь.

В. 214. Густ Анна.

В. 233. Новік Сильвестер, Мигалко Йосиф, Седляр Михаїл, Новік Йозефіна.

В падолисті приступили:

Від. 3. Іван Смерек, Стефан Ващищак.

Від. 7. Гладин Френк, Ковальчик Петро, Волчина Вонжинеч, Колесар Мих

Від. 8. Чічота Павло, Мельничук Осиф, Береза Андрей, Білозар Павло, Сьпівак Іван, Ґурский Павло, о. Дмитрів Нестор, Руцкий Петро дит.

В. 9. Вав Мих., Яков Ворек, Дим. Замбарда, Вав. Круль, Ю. Сакмарій, Іваник Йосиф, Мик Іван.

В. 15. Пятак Йосиф, Симеона Ваврів.

В. 19. Кость Іван, Штець Фед.

В. 20. Куснїрак Яків.

В. 27. Каленчук Іван, Каленчук Георгій, Харепа Іван, Гаденчук Николай, Гриник Анна дитина.

В. 28. Панко Олекса, Бабяк Гриць II., Сливка Людвік, Дудаш Мих., Мусій Федор, Хрущ Миколай, Коваль Осиф.

В. 30. Кіндрат Юрий.

В. 36. Банашович Катерина.

В. 37. Цитковский Стеф., Сиґан Василь, Намяник Федор.

В. 39. Сивак Михаїл.

В. 41. Гривна Андрей.

В. 42. Риджанич Николай.

В. 47. Лесик Григорий.

В. 49. Романчик Михайло.

В. 52. Ройко Олекса, Стемпель Йосиф, Боровський Антон., Боровський Лотин.

В. 54. Сарафин Микита, Ґрозик Іван, Кашчак Андрей.

В. 55. Рак Михаїл, Турко Тимко, Турко Іван.

В. 58. Феньчишин Ева, Гривнак Василь отець, Бунґа Марія, Мовчан Єфрозина, Цап Стефан дитина.

В. 59. Литвин Станїслав, Фосцяк Яцко, Шаланкевич Кароль.

В. 61. Адама Крамар Юрко.

В. 62. Дадьо Даниїл, Канюк Іван, Каган Іван, Куріца Матв.

В. 65. Покришка Михаїл, Белуф Михаїл, Даньчак Павел.

В. 73. Патикович Максим, Храпливий Николай.

В. 78. Пеляк Гаврило.

В. 86. Заміцкий Дмитер.

В. 91. Ковалко Филип.

В. 92. Горішний Филип, Бекеш Іван, Осадчук Стефан, Обаль Гриць.

В. 95. Ференц Василь, Стефанко Андрей, Солтис Миколай.

В. 99. Занько Микола, Юрочко Олекса.

В. 106. Гримів Петро, Андрухів Ілько, Федак Михаїл, Василяшко Теодор, Миклуш Данько, Ґут Николай, Зеліско Василь, Фурґала Петро, Потеси Іван, Ґут Михаїл, Сікора Василь, Мельник Дмитро, Гладкий Лука, Студенний Дмитро, Носа Андрей, Тарас Лукаш,

В. 108. Ґраляк Іван, Ґавура Іван, Деркач Михаїл.

В. 109. Шиманьский Вінцент.

В. 120. Гайдич Павло, Ференц Іван дитина.

В. 123. Іванина Трофим, Томашевский Мих., Солодкий Гр., Лоз Іван, Бака Іван, Обаль Гарасим, Гриб Гриць, Павлишин Гринько, Гнїдець Йосиф, Торбяк Юстин, Друхак Николa, Михайлів Теодор, Шильхак М. Шийович Яким, Андрейчак Михайло.

В. 124. Ситарчук Петро, Дробик Данько.

В. 126. Гамнак Дмитро.

В. 127. Базилевич Іван, Ґах Михайло, Босий Николай, Роль Іван, Дісик Гарасим, Ґрех Андрей.

В. 128. Ющишин Михаїл, Дредрий Михаїл.

В. 135. Муха Федор, Коваль Текля, Ґнат Михайло.

В. 139. Буряк Павло.

В. 141. Романек Василь.

В. 148. Гайдук Антін, Дмитрішин Михаїл, Хопка Петро, Мочарский Іван, Воскавич Юрий, Березний Іван дитина.

В. 149. Требович Теодор, Стахурский Гринько.

В. 152. Яночко Ліза, Шурґер Марія.

В. 154. Обсажнік Михайло.

В. 156. Бун Михайло, Ґронек Адам, Ружак Войтко.

В. 161. Сакотис Юрий.

В. 166. Біскуп Андрей, Ванцик Миколай, Пело Фецко.

В. 167. Байстер Томаш. Волч Франціщек, Жеєвский Франціщек, Філановский Михаїл, Шлапа Франціщек.

В. 168. Нагребний Тичко, Бардаль Іван, Мисяк Владим.

В. 125. Ярошик Олешко, Ноґа Онуфрий, Кірек Іван.

В. 177. Засїйбіда Панько.

В. 182. Кнап Андрей.

В. 185. Лисак Петро.

В. 187. Денко Андрей, Цеплий Йосиф, Теплий Йосиф, Бенко Михаїл, Гутман Андрей, Шелест Йосиф, Оліяр Іван, Оліяр Михайло.

В. 193. Лазарский Владислав.

В. 194. Ґрубрун Николай, Ґрубрун Яків, Бородай Осиф, Бутрун Петро.

В. 197. Лужецкий Лесько, Пацак Федьо.

В. 198. Яремко Стефан, Фарский Матій, Яремко Стефан.

В. 203. Шиш Корпан, Робоцкій Петро, Сьвіцкий Петро Тхір Тимко.

В. 209. Соханчик Петро.

В. 209. Ґінда Василій, Сопко Николай

В. 222. Салик Адам дит., Копіна Никола, Судя Василь.

В. 223. Вовк Федорий, Беднарчук Іван, Оленюк Гавриїл, Копяк Михаїл, Мазур Василий.

В. 227. Грицковян Іван, Грицковян Юрий, Козимчак Василь, Козимчак Антін, Мандзяк Тома, Максимчак Іван, Добуш Ілїя Вархола Андрей, Савчишин Димитро; Коземчак Ілія, Коземчак Микита, Коземчак Анна, Коземчак Марія, Коземчак Михайло, Коземчак Іван, Королевят Анна, Королевят Розалія, Баран Марія, Баран Катерина, Баран Йосиф, Майорчак Іван.

В. 235. Шул Іван, Валчак Йосиф.

В. 237. Головчак Теодор, Артимович Іван, Товарніцкий Ст., Бунь Никола, Летнянчин Ілько.

В. 239. Гутник Даниїл, Калинчиньский Яків, Борак Гриць, о. Боярчук Осип.

В. 240. Фетко Іван.

В. 241. Сташишин Анна, Гриневич Марія, Біскош Антонія, Демкович Ева, Шмайда Алекс., Ґенґа Катерина, Кецко Катерина.

В. 245. Бойко Михаїл, Сподарек Михаїл, Гаргай Гр., Стрaшевский Себестіян.

В. 246. Федонцевич Семен, Длубош Антонї.

В. 250. Мальский Марія, Коник Василь, Москаль Василь, Василко Василь, Набережний Федор Юрко.

В. 252. Зєльона Анна.

В. 253 Хованьский Йосиф, Маковский Михаїл.

В. 255. Сарахман Филип.

В. 256. Галевич Николай.

В. 257. Кісїль Іван.

Бр. Пресьв. Богородиці Від. 259. Р. Н. Союза в Chicago, Ill.

Подоляк Іван, Хапан Іван, Пликан Антін, Ґарбовский Ів., Подоляк Никола, Хапасик Анд., Стахняк Семко, Сьвірский Ілько, Лещишин Іван, Кучерепа Антін, Скородиньский Еміль, Мочаловский Михайло, Гнатів Дмитро, Копко Андрей, Гнатів Павло.

(Далі буде).

Т. Лабовський,
Гол. Рекорд. Секр.

ВСЯЧИНА.

— Манія процесованя се одно з найбільших нещасть, які переслідують Галичину. Щоби пізнати шкоду, яку заповідає та суспільна хиба вистане переглянути статистичні обчисленя, з котрих виходить, що в самій Галичині більше є процесів річно ніж у всіх инших краях Австро-Угорщини разом. В 1906 р. внесено до галицьких судів 728.943 дрібничих позвів, підчас коли число таких самих позвів у всіх инших кр. монархії виносило в тім самім часї лише 404.045. Отже в Галичині внесено 1906 р. о 34.898 дрібничих позвів більше ніж у всіх инших краях монархії разом, хотяй населенє Галичини виносить около 8 міліонів супротив 20 міліонів населеня инших країв монархії. Жалоб за нарушенє стану посіданя внесено в Галичині в тім самім часї 20.002, в инших краях лише 7.676, отже в самій Галичині о 12.336 більше. Жалоб за нарушенє чести вплинуло в Галичині в 1906 р. кругло 900.000, між тим коли у всіх инших краях разом вплинуло їх лише 539.400, ...е самих жалоб о образу чести внесено в Галичині в 1906 р. ...19.600 більше ніж в цілій монархії. Не можна означити, кільки коштує процес переведений ...ом, бо се зависить від дуже ...гих обставин, однак сьміло ...на сказати, що часто кошти ...цесу перевисшають дуже ...вно вартість спірної річи. З ...ху на кошти стемплів, котрі ... кінцевій ухвалї процесу о ...ушенє виносять 8 корон а низші адвокатські кошти, ко... судія при дрібничим спорі ...знати мусить у висоті 6.38 ...он, а в спорі о нарушенє ...8, можна приняти, числячи ...е низько, кошти одного дрібного процесу пересічно на 6 ... а одного процесу о образу чести 4 кор. а вкінци кошти ...арушенє посіданя 20 корон. ...слячи в Галичині річно 728,- ... дрібничих процесів лише по ...орон, одержимо квоту 4,373.- ... корон. Числячи дальше 900.- ... спорів о образу чести по 4 ...юни, одержуємо квоту 4,600.- ... корон. Числячи вкінци 20.000 ...оцесів о нарушенє в посіданю 20 корон, одержимо 400.000 ...орон. З поданя тих квот виходить, що населенє Галичини видає на ті процеси, не числячи ...инших, величезну квоту 8,272.- ...58 (майже девять) міліонів корон.

— Голуб фотограф. Невтомима людська думка, придумує ...пораз то нові винаходи і улїпшеня, що спричинюють поступ людскости. Д... ких нових винаходів нале... ужите голуба до фотогр... Се прямо видає ся нам... м, а предінь оно так... у впав професор, ... Черонер. Пере... голуб ...отрафить ... собі вагу ... і пів дек... шивсь ужи... єго до ... фованя, прилав фотог... й апарат, ваги декаґра... е такий, що автоматичн... м фотографував, привязав ... голубови під шию, щоб було ... вигіднїйше лїтати пустив ... ... ету. Голуб по кілкось ча... ве до дому і при... ... цілу ... сяких знимок ...фотографі... ...х місць, куди ...луб п... Сим цікавим ...виходо... власти вій...кові, ... він має не...ічай... ...ість. Пізна...рі... фотографіч...к ... кого дуже ...рі... но важною ... ...ора. Ор...ка летю...вано на ..., що во...в криль...удности ...нїтопте...людину, ...ду Кольомба з Ліону, що держав ся у воздусї на своїм приладї одну мінуту. А от німецький журнал, що трактує спеціяльно питання авіації (лїтаня), „Flugsport" сповіщає, що якийсь J. J. Bourcart з Кольмару (в Ельзасї) збудував орнїтоптера такого, що він може лїтати без мотору. Машина Буркара має четверо крил, сполучених у дві парі подібно до весла на дві лопатки: отже коли наприклад лїве задне і праве переднє крило бють по повітрю, то лїве переднє і праве задне, стаючи рубом, щоб менше противитись рухови, піднимають ся в гору. Таким чином крила без перестанку бють по воздусї. Але користуватись таким апаратом зразу важко, бо до нього потрібно довго привчатись. Буркар з з помічником витратили на се більше як 6 тижнів. Лїтальна поверхня апарата — 16 квадратових метрів; вага 50 кільоґрамів; коштує апарат 1500 марок; піднимає дві людини, котрі й достарчають потрібну для руханя крил силу. „Flugsport" пише, що Буркар пролїтав на своїй машинї до 200 метрів, піднявшись на 1½ метра від землї. Скорість полету трохи більша, ніж та, з якою біжить людина. До опису додано фотоґрафію з орнїтоптера, зняту підчас його полету. Коли се правда, то апарат Буркара дуже прислужить ся розвоєви авіяції, дозволивши, завдяки невеликій цінї і відсутности важкого і дорогого мотора, багатьом працювати над її питанєм; а де загальнодоступність, там широке зацікавленє і швидке видосконаленє.

— Мандрівка Жидів до Мезопотамії. Всякі проби утвореня другої Палестини для Жидів не повели ся. Жидівські провідники хотїли утворити для Жидів окрему область в Арґентинї, де давано Жидам даром землю і уряджувано їм господарства. Проба стягненя там Жидів на постійно при управі рілї, не вдала ся, бо Жид до фізичної, тяжкої працї не привик, а „ґоїв" там не було. Проба з кольонізацією Уґанди у східній Африцї, де було би Жидам тепло, неначе в Палестинї, взяла в лоб з тих самих причин що в Арґентинї. Отже вийшов новий проект від анґлїйських Жидів, щоби поселювати ся в Мезопотамію, край між ріками Евфратом і Тиґром, де тамошного населеня дуже мало. З тої причини Жиди не попадали би там в роздори з иншими народностями. Мезопотамія є 14 разів так велика як Палестина, земля там плодовита, мало що не „тече медом і молоком", цибулї і всякого добра було би там доволї. Питанє лише, чи Жиди будуть там поселяти ся, а в каждім разї чи галицькі. Проєктодавцї мають, здає ся, на думцї Жидів переслїдуваних в Румунії і Росії, котрих тепер вже і до Америки не хотять впускати як живла розкладові і паразитні. Тих Жидів нема де подїти і з тим фактом числять ся жидівскі народолюбцї.

— Жидівский жарґон. Один з берлїньских видавцїв замітив в переднім слові виданих ним белєтристичних творів на жидівскім жарґонї, що жарґон є старим памятником німецкої мови, якою колись говорили Ґермани, а який на Сходї помішав ся з ріжними мовами. Сіоністична Jednośc наводить зразки з того нїби-німецкого язика змішаного з польским або російским. Перший зразок тої мови звучить: „Dy wiewiórke gryziet dy kore fin dy sosne, choć der gajowy straszet zy mit a drąg". „Der wozny fin sąd hot oświadczet, az er wet wręczen den pozew, wen der sędzie wet a termin far dy sprawe"; Другий же так виглядає: „Uf dy osnowanie fun dy prysistwe fun sud, hot der prystaw razrieszajet, dy diело cu objawlajen. Der dokład fun pismowoditie sooblszczajet uns, az der prikazczyk hot den zakaz poluczet un der naczelnik hot dy nastojaszczoe załoba nyt prinimajet..."

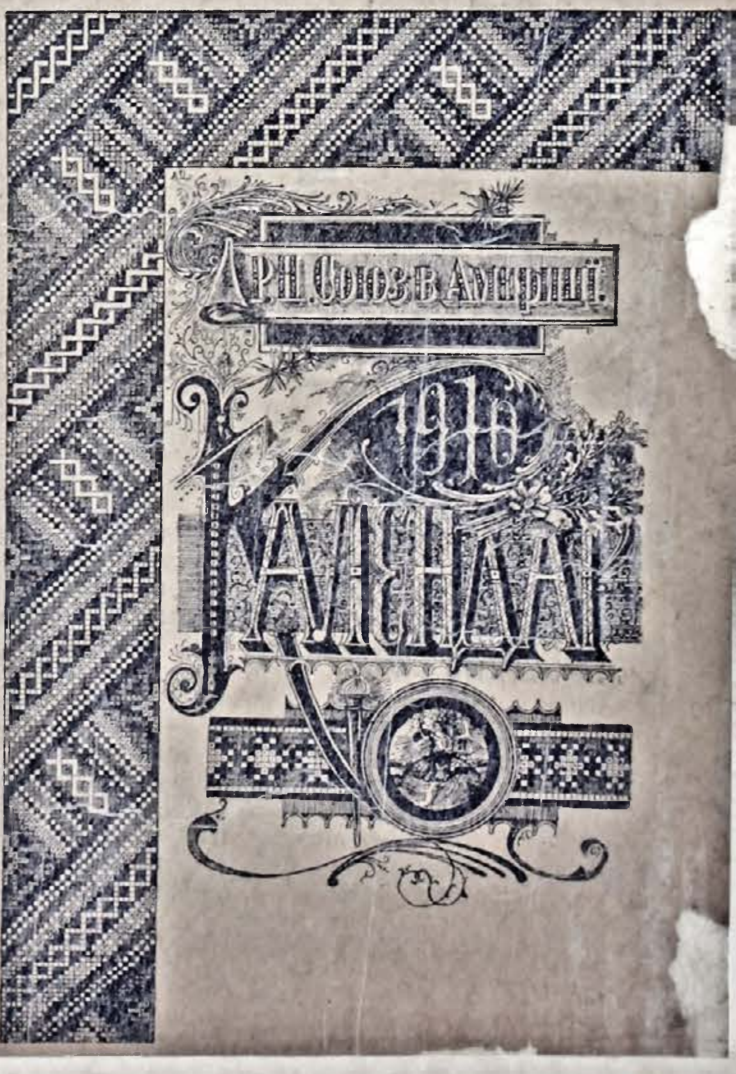
До відома Вп. П. Секретарів Відділів Р. Н. Союза.

Календар Р. Н. Союза на 1910-ий рік вишлесь на сих днях на адресу дотичних П. Секретарів Відділів Р. Н. Союза через експрес. В пачках разом з календарями є рівнож залучене відповідне число Статутів Р. Н. Союза для тих нових членів, які вступивши не дістали ще їх. Просить ся отже Вп. П. Секретарів евентуально зголосити ся і відібрати пачки з Календарями і Статутами наколи зістануть повідомлені спеціяльною карткою та розділити їх опісля поміж членів свого відділу.

G190

Цїна книгарська для нечленів виносить 40 цнт.

Календар обіймає 256 сторін друку на гарнім папери і є прикрашений висше 100 гарними ілюстраціями на цїлу сторону і в текстї. На продаж є призначене лишень незначне число примірників, тому просимо спішити з замовленями.

Книжки
які можна дістати вкладі книжок „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Ангел та пустельник і т. і.	15
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
В Старім і Новім краю	25
Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7 б	15
Дещо з історії православної місії в Америці	10
Дещо про звірята	30
Дві левади і т. п. С. 5	15
Дорога любови, то Божа дорога, С. 6	15
Еміґран	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Земельне питанє	15
Зуб за зуб	10
Історія Руси з образками	10
Капітал і праця	15
Книжка рахункова	50
Казка про Жидів	15
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
Образки і загадки	10
Оповідання	15
Про відступників від рос. православія	10
Про путро землі	25
Підземні скарби	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Смерть	10
Стародавні казки та оповідання	15
Степові люде	15
Страйк	20
Стрілям на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Унія в Америці	20
Хто і чого жиє	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійский тлумач	60
Польско-англійский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хліб души	2.50
Друг Души	1.50
Друг Души (в звич. опр)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик померших душ	10

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.